

Skolereform og konfirmations- forberedelse

Belysning af konfirmations-
forberedelsens tidsmæssige
placering efter skolereformens
indførelse

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Lektor, ph.d. Leise Christensen

Indledning

Folketinget vedtog i det tidlige 2014 at indføre en skolereform i den danske folkeskole. Skolereformen blev implementeret fra skoleårets begyndelse i august 2014. Reformen medfører en længere skoledag, hvor unge på 7. og 8. klassetrin skal være i skole 35 timer om ugen. Skoledagen kan nu ligge mellem kl. 8 og kl. 16. Begrebet *understøttende undervisning* er også blevet introduceret, hvilket er en undervisningsform, hvor undervisningen kan forestås af både lærere, pædagoger og andre, der måtte have særlige forudsætninger for at kunne undervise indenfor et område.¹ Der skal dog være en lærer til stede under den understøttende undervisning.

Denne nye skolereform har som alle tidligere omfattende skolereformer haft indflydelse på placeringen af konfirmationsforberedelsen i løbet af en skoledag. I store dele af landet har man i mange år haft den klassiske model med to ugentlige morgenlektioner. Denne model er dog de seneste år en del steder blevet erstattet af nogle morgentimer eller eftermiddagstimer kombineret med blokundervisning i form af hel- og halvdagsundervisning i løbet af konfirmationsæsonen og efter aftale med den lokale skole(r). I Københavns Kommune og andre steder i hovedstadsområdet har forholdene gennem mangfoldige år været anderledes, idet konfirmationsforberedelsen stort set altid har ligget udenfor skoletiden, dvs. efter kl. 14 og hyppigt kl. 14-16. Når det siges, at Københavns Kommune ikke i samme grad som de steder, hvor konfirmationsforberedelsen traditionelt har ligget som morgentimer, er berørt af skolereformen, er det ikke helt korrekt, idet konfirmationsforberedelsen sine steder er skubbet til efter skoletids ophør, dvs. til efter kl. 16.

Konfirmationsforberedelsen skal stadig if. Skolelovens §53 jfr. § 40, stk. 2, nr. 4, og § 44, stk. 2, nr. 1 finde sted i skoletiden, hvilket nu vil sige mellem kl. 8 og 16. Spørgsmålet er dog, om dette i praksis kan lade sig gøre, idet skolereformens krav i overbygningen er 35 ugentlige timer ved et 40-ugers skoleår eller samlet 1400 årlige timer. Medregnes konfirmationsforberedelse vil det kræve en skoleuge på ca. 36 timer. Genplacering af timer i folkeskolen besværliggøres dels af skolens forberedelses- og mødeaftaler og lokale kommunale busaftaler, der en del steder ikke gør det muligt at undervise efter kl. 15.00.²

Nærværende rapport vil ud fra en spørgeskemaundersøgelse forsøge at besvare følgende hovedspørgsmål:

- Hvilke tidspunkter har man i de forskellige sogne og skoler, provstier og kommuner forhandlet sig frem til, at konfirmationsforberedelsen kan finde sted på?
- Har eventuelle ændringer medført en forbedring eller en forringelse af mulighederne for at opfylde konfirmationsforberedelsens mål og indhold i henhold til konfirmationsanordningen – herunder om de har betydet væsentlige ændringer i den pædagogiske tilgang også?

¹ Se f.eks. <https://www.borger.dk/Sider/Skolereformen.aspx> for et kort overblik.

² Anordningens minimumsaftale på 48 lektioner kan omregnes til 36 timer. Helt præcist vil det ugentlige timetal derfor være 35 36/40 dele eller 35,9 time. Ved 56 lektioner kan det omregnes til 42/40 36,05 timer.

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

- Hvilken indflydelse har ændringen af konfirmationsforberedelsens tidsmæssige rammer på præsternes arbejdsforhold- og miljø?

Man kan undervejs fundere over, hvordan Den kgl. Konfirmationsanordnings bestemmelser forholder sig til den måde, hvorpå konfirmationsforberedelsen efter skolereformens indførelse tidsmæssigt set placeres. Af anordningen fremgår flg. af §13, stk. 3:

”Undervisningsforløbet omfatter mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner af 45 minutters varighed. Det foregår i to ugentlige lektioner eller i en kombination af ugelektioner og mere samlede moduler eller halv- eller heldagsundervisning, **hvor det tjener undervisningens formål.**” (min fremhævelse).

Er ændringen i konfirmationsforberedelsestidspunktet begrundet i pædagogiske overvejelser, som anordningen faktisk fordrer det, eller er ændringen begrundet i skolens behov for at ændre tidspunktet pga. skolereformen? Da både Skoleloven og en Kgl. Anordning er udtryk for bindende regler, må man forsøge at nå frem til en praksis, der tilgodeser **begge** regelsæt og **begge** parter, altså både skolen og folkekirken. En åben samtale må derfor anses for et minimumskrav for både skole og kirke.

Et anden problemstilling forbundet med konfirmationsanordningens ordlyd er, at den anbefaler 22 konfirmander pr hold/præst og et absolut maximum på det antal, som findes i folkeskolens klasser:

”Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige det for folkeskolens klasser på samme alderstrin gældende. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på 22”. §13, stk. 1.³

Det er en hel del steder vanskeligt at overholde denne paragraf efter skolereformens indførelse.

Hvordan gjorde vi?

Undersøgelsen er lavet af undertegnede fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, FUV, i samarbejde med tre studerende på et såkaldt Profilfag ved Arts-fakultetet ved Aarhus Universitet, hvor religionssociolog, adjunkt, ph.d. Henrik Reintoft Christensen og lektor Joshua Charles Skewes underviser og har vejledningsfunktioner. De tre studerende er stud.mag. Richard Holm, stud.mag. Anne Ditte Rüszt og stud.mag. Mads Qvortrup, herefter kaldt de studerende. Rapportens anliggende er taget op af egen drift og således ikke ”bestilt” af nogen og har heller ikke modtaget økonomisk støtte.

Et elektronisk spørgeskema fra FUV, se bilag 1, blev rundsendt til samtlige præster i FUVs database. Præsterne blev i en medfølgende mail gjort opmærksom på, at undersøgelsen ikke var af journalistisk karakter, men et folkekirkeligt forsøg på at indsamle viden og beskrive de faktiske omstændigheder i konfirmationsforberedelsen efter skolereformens indførelse med henblik på at

³ Opmærksomheden henledes på, at der citeres fra den gældende konfirmationsanordning.

kunne danne grundlag for eventuelle fornyede forhandlinger med skoler og kommuner i den kommende tid. Der blev sendt en påmindelse om at svare på skemaet ca. to dage før den i den første email annoncerede deadline.

Spørgeskemaet blev udarbejdet af de studerende og undertegnede med input fra repræsentanter fra Præsteforeningen, Konfirmandcentret og Menighedsrådsforeningen. Det er klart, at skemaet ikke uden at blive voldsomt meget for langt kan tage højde for enhver eventuelitet i individuelle sognes tilrettelæggelse af deres konfirmationsforberedelse og samarbejde med lokale skoler, men tendenser vil kunne aflæses.

I rapporten vil også indgå informationer indhentet af Kirkeministeriet i det notat, som ministeriet offentliggjorde i december 2014 – herefter KM's notat.

Kort frafaldsanalyse

Spørgeskemaet blev udsendt til omkring 2200 præster, og lidt mere end 1300 præster har besvaret dele af spørgeskemaet, og lidt over 800 præster har gennemført besvarelsen. Hvorfor har ikke alle præster, der har fået tilsendte spørgeskemaet fra FUV, besvaret det? Det er der forskellige grunde til, som jeg i det følgende kort vil pege på:

- Der er flere hundrede funktionspræster i Den danske Folkekirke, og en del af dem har ikke konfirmationsforberedelse – som f.eks. visse hospitalspræster, fængselspræster, korshærspræster etc.. Man kan ikke ud af FUVs database se, hvem der har konfirmander og hvem ikke.
- Nyansatte præster deltog ikke, idet de ikke havde et sammenligningsgrundlag fra sidste sæsons konfirmationsforberedelse.
- Nogle præster er på seniorordning og har ikke længere konfirmander.
- Nogle provster har ikke længere konfirmationsforberedelse.
- I visse store bysogne er der mange præster, men ikke så mange konfirmander, hvorfor nogle af præsterne har ”konfirmandfrie” år og således ikke har kunnet deltage.
- Det var ikke en tjenstlig pligt at udfylde skemaet.
- Ganske kort tid før skemaets rundsending sendte Kirkeministeriet en egen rundspørge ud, som præsterne var tjenstligt forpligtede til at svare på, hvilket medførte en vis metaltræthed mht. besvarelse af skemaer vedr. konfirmationsforberedelsens placering.
- En enkelt provst kunne ikke anbefale, at provstiets præster besvarede spørgeskemaet.
- Nogle af de adspurgte præster var if. tilsendte mails ikke kommet rigtigt i gang med konfirmationsforberedelse på spørgetidspunktet.
- Flere kvinder end mænd synes tilbøjelige til at besvare et spørgeskema.
- Generel modvilje mod spørgeskemaer.
- Nogle præster fandt ikke, at deres specielle situation og konfirmationsforberedelsesmodel var tilstrækkeligt afspejlet i spørgeskemaet til, at de kunne besvare det.

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

- Enkelte steder er det ikke præsten, der forbereder konfirmander, men f.eks. kirke- og kulturmedarbejdere eller løst ansatte. FUV kender ikke til omfanget af disse ordninger og kender ej heller navn eller emailadresse på den person, der så har konfirmationsforberedelsen.

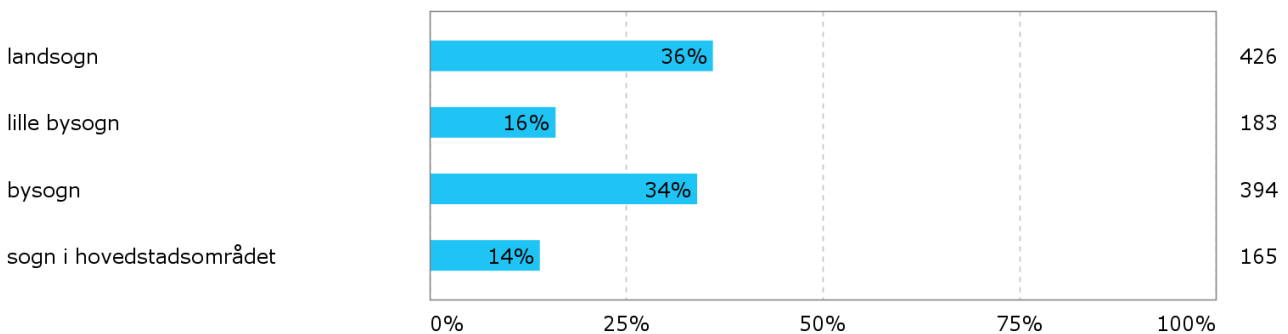
Stadigvæk må det siges, at over 800 gennemførte besvarelser og flere svar på delspørgsmål – mere end 1300 - er nok til at få et indblik i konfirmationsforberedelsessituationen i Danmark vedr. den tidsmæssige placering. En egentlig svarprocent kan ikke udregnes, da vi altså ikke har kendskab til hvor mange præster, der rent faktisk forbereder konfirmander i år og også gjorde det sidste år. Derfor må der tages et generelt forbehold over for, om alle resultater kan siges at være repræsentative for alle landets præster, som har konfirmationsforberedelse.

Generelle oplysninger

Køn: K 58%
M 42%

Gennemsnitsalderen: 50,3 år.

Sognetype if. præsternes egen angivelse:

Det oplyses, at 77% af konfirmanderne kommer fra 7.klassetrin, mens 22% kommer fra 8. klassetrin. 1% kommer fra 6. klassetrin eller fra specialklasser.

Den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen

72% af timerne i konfirmationsforberedelsen ligger indenfor skoletiden, mens 28% ligger udenfor skoletiden. Man skal bære i erindring, at der altid har været nogle geografiske områder, der har haft konfirmationsforberedelsen udenfor skoletiden, f.eks. hovedstadsområdet. I de tilfælde har det ikke noget at gøre med skolereformens implementering i folkeskolen.

Imidlertid er der mange, der har fået ændret deres traditionelle konfirmationsforberedelsestidspunkt, hvad enten der har været tale om morgentimer eller ej.

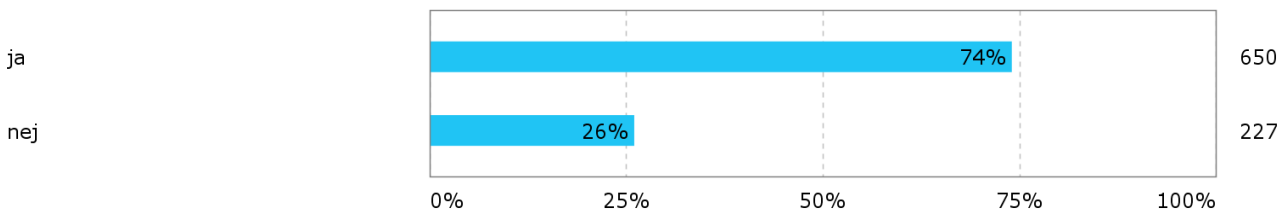
Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Har tidspunktet for konfirmationsforberedelse ændret sig fra sidste skoleår som direkte konsekvens af skolereformen? Der ses her bort fra lokale skolestrukturelle ændringer.

De skolestrukturelle ændringer, der er tænkt på, kan være eksempelvis skolelukninger eller flytning af 7. klassetrin fra en landsbyskole til en centralskole – alt sammen noget, der ikke direkte har noget at gøre med skolereformen.

Hvis vi ser på skoledagen fra kl. 8-16, fordeler konfirmationsforberedelsestimerne sig, som følger nedenfor. Det skal bemærkes, at der er tale om klokketimer og ikke lektioner af 45 minutters varighed. Når det er gjort således, er det, fordi skolernes undervisningstid, hvori konfirmationsforberedelsen if. loven skal placeres, tælles i klokketimer. Den kongelige Konfirmationsanordning fordrer min. 48 lektioners konfirmationsforberedelse, hvilket er det samme som 36 klokketimer. Bemærk, at procentsatserne er af dem, der har (dele af) konfirmationsforberedelsen indenfor skoletiden. De kan samtidigt godt have hele og halve dage både indenfor og udenfor skoletiden.

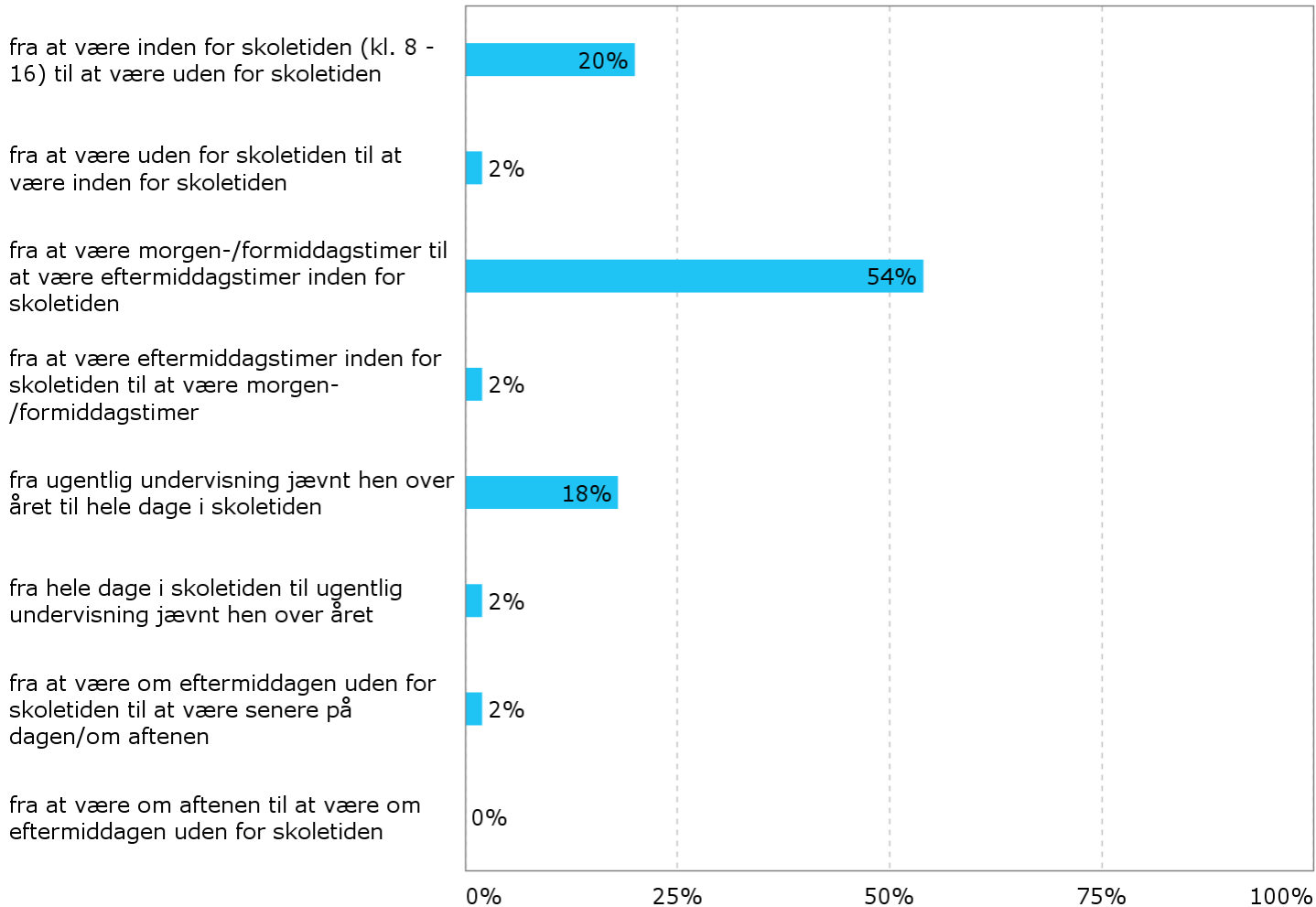
Hvor mange samlede klokketimer i indeværende skoleår har du til konfirmationsforberedelse indenfor skoletiden? ”Skoletiden” dækker over Undervisningsministeriets definition, hvor skoletiden forudsættes normalt at ligge fra kl. 8-16.

8:00-9.59: 45%
 10:00-11.59: 4%
 12:00-13.59: 6%
 14:00-16.00: 45%

Visse steder er konfirmationsforberedelsen indgået som en del af den understøttende undervisning, selvom det formentligt ikke er ganske lovmedholdigt. I disse tilfælde deltager alle skolebørn på 7. eller 8. klassetrin i undervisningen, hvad enten de skal konfirmeres eller ej. I sagens natur må denne undervisning ikke være forkyndende, men nok dannende og kundskabsmeddelende. Man kunne overveje, om dette forhold afspejles i de procentsatser, der ses mellem kl. 10 og kl. 13.59 – altså, at der her er tale om understøttende undervisning på skolens præmisser.

Den generelle tendens i ændringerne forårsaget af skolereformen kan ses i det følgende:

Hvad er den generelle tendens i ændringen hos dig? Vælg den kategori, der passer bedst på dig.

Af figuren ses det tydeligt, at der er særligt tre områder, hvor skolereformen tidsmæssigt har haft betydning for konfirmationsforberedelsen, nemlig

1. de 20%, der er gået fra at have konfirmationsforberedelsen indenfor skoletiden til at have det udenfor skoletiden;
2. de 54%, der er gået fra at have konfirmationsforberedelsen i morgen-/formiddagstimer til at have det om eftermiddagen i skoletiden og
3. de 18%, der er gået fra at have ugentlig undervisning jævnt fordelt over hele året til hele dage i skoletiden.

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Det skal bemærkes, at kun 2% er gået fra at have konfirmationsforberedelse udenfor skoletiden til at have det indenfor. Det skal også bemærkes, at procentsatserne skal regnes ud fra de 74%, der har oplevet ændringer som direkte følge af skolereformen. Det vil eksempelvis sige, at de 20%, der angiver at være flyttet fra indenfor skoletid til udenfor skoletid, udgør 15% af den population, der har svaret.

Under aflæsning af denne tabel skal man have i baghovedet, at det er den generelle tendens, der afspejles, hvilket vil sige, at der visse steder godt kan finde andre kombinationer af timer og dage sted.

Det skal også bemærkes, at ”udenfor skoletid” ikke nødvendigvis er efter kl. 16, men også kan være f.eks. fra kl. 7.15 eller 7.30. Denne mulighed fandtes ikke i skemaet, men præster har efterfølgende i emails gjort mig opmærksom på denne tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen efter skolereformens indførelse. Dette kan også aflæses i KMs notat.⁴

Hvis man bryder tallene op i forhold til forskellige sognetyper som angivet af præsterne selv (altså ikke et objektivi udtryk for urbaniseringsgraden), ser det således ud (**afrundende** procentsatser):

Landsogn:

20% er gået fra at have forberedelsen inden for skoletiden til at have det udenfor skoletiden.
51% er gået fra at have morgen-/formiddagstimer til at have eftermiddagstimer indenfor skoletiden.
19% er gået fra jævnt fordelt hen over året ugentlig forberedelse til hele dage i skoletiden.
10% er øvrige muligheder.

Lille bysogn:

11% er gået fra at have forberedelsen inden for skoletiden til at have det udenfor skoletiden.
59% er gået fra at have morgen-/formiddagstimer til at have eftermiddagstimer indenfor skoletiden.
25% er gået fra jævnt fordelt hen over året ugentlig forberedelse til hele dage i skoletiden.
5% er øvrige muligheder

Bysogn:

18% er gået fra at have forberedelsen inden for skoletiden til at have det udenfor skoletiden.
61% er gået fra at have morgen-/formiddagstimer til at have eftermiddagstimer indenfor skoletiden.
18% er gået fra jævnt fordelt hen over året ugentlig forberedelse til hele dage i skoletiden.
3% er øvrige muligheder

Hovedstadsområdet:

---

⁴ Se f.eks. under Ribe Stift (upagineret), hvor der dog kun er tale om et enkelt tilfælde. Personligt har jeg via emails kendskab til flere steder.

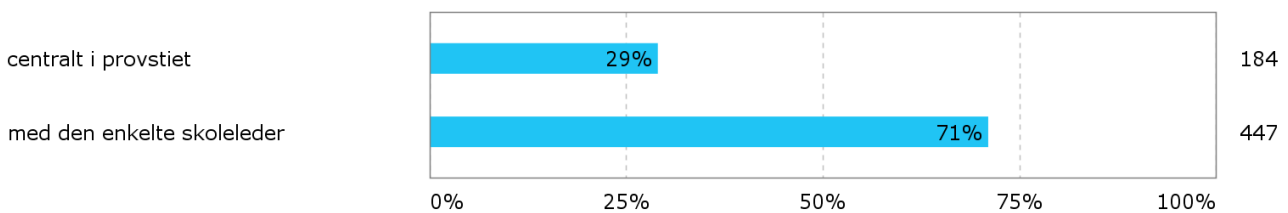
43% er gået fra at have forberedelsen inden for skoletiden til at have det udenfor skoletiden.
 37% er gået fra at have morgen-/formiddagstimer til at have eftermiddagstimer indenfor skoletiden.
 1% er gået fra jævnt fordelt hen over året egentlig forberedelse til hele dage i skoletiden.
 14% er gået fra at have forberedelse om eftermiddagen udenfor skoletiden til senere på dagen/aftenen. **Dette er særligt for området.**
 6% er øvrige muligheder

For alle sognetyper vedkommende udover hovedstadsområdet er den generelle tendens, at forberedelsestidspunktet er gået fra at være morgen-/formiddagstimer til eftermiddagstimer indenfor skoletiden. I hovedstadsområdet er denne tendens næstmest forekommende. Det skal dog bemærkes, at populationen af dem, der fra hovedstadsområdet har besvaret netop dette spørgsmål, er relativt lav. Det kan formentligt, som også de studerende gør opmærksom på, forklares ved, at de fleste i netop dette område allerede på et tidligere tidspunkt har gennemgået ændringer, der matcher de krav, som skolereformen synes at implicere. Netop hovedstadsområdet er karakteriseret ved at have haft konfirmationsforberedelsen udenfor skoletiden i lang tid. De fleste af dem, som hidtil ikke har fulgt denne hovedregel, er nu også placeret udenfor skoletiden. Samtlige provstier, men altså ikke alle sogne, i Kbh.s stift angiver, at de har oplevet ændringer i konfirmationsforberedelsens tilrettelæggelse som følge af den nye skolereform. Ændringen består som hovedregel i, at tidspunktet er flyttet til senere på dagen.⁵

Når den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen aftales, er der flere aktører i spil, som skal blive enige nemlig kirke, skole(r), provsti og evt. kommunalbestyrelse. Skolereformen har også haft indflydelse på dette samarbejde, idet rigtigt mange har skullet nyforhandle, hvor konfirmationsforberedelsen skulle placeres rent tidsmæssigt. Af nedenstående figur fremgår det, hvor mange steder der er blevet nyforhandlet og med hvem:

Hvordan er placeringen af konfirmationsforberedelsen blevet forhandlet på plads?

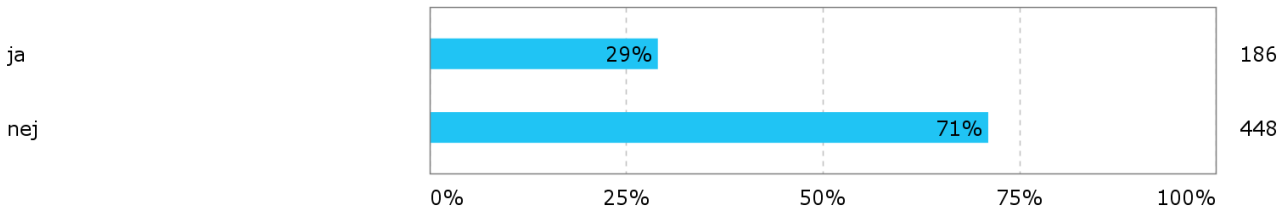
Det understreges i spørgeskemaet at præsten skal gå ud fra den skole, hvor præsten har flest konfirmander fra, i fald præsten har flere skoler i sit pastorat.

Som altid er det således, at i de tilfælde, hvor præsten, skolen og provstiet ikke kan blive enige, går sagen videre til kommunalbestyrelsen, der har det sidste ord i sagen i en forhandling med menighedsrådene. Dette er også forekommet i nyforhandlingerne i anledning af skolereformen:

⁵ Se KMs notat vedr. Københavns Stift (upagineret).

Har kommunalbestyrelsen været involveret i forhandlingerne?

Som det ses, har kommunalbestyrelsen været involveret i lidt under en tredjedel af forhandlingerne, mens mere end to tredjedele af præsterne har forhandlet selv eller via provstiet. Det er ikke overraskende, at denne forhandlingssituation har haft nogen indflydelse på det daglige samarbejde mellem skole og kirke, hvilket gælder i både positiv og negativ retning.

Hvordan har forhandlingerne med skolelederen påvirket det daglige samarbejde med skolen?

Meget positivt:	13%
Positivt:	24%
Hverken/eller	53%
Negativt:	9%
Meget negativt:	0%

Overordnet set må man konkludere, at skolereformen ikke i væsentlig grad har haft negativ indvirkning på forholdet mellem skole og kirke som sådan. Skolelederne har under implementeringen af skolereformen været presset på flere fronter (utilfredse lærere, sammenfald med arbejdstidsreform, skeptiske forældre etc.), men samarbejdet med skolen om konfirmationsforberedelsen synes ikke at have presset præsterne væsentligt. Der foreligger dog samtidigt en hel række udtalelser fra præsterne, som nuancerer tallene, og disse udtalelser går på, at skolelederen har været flink og velvilligt indstillet, men at skolelederen samtidigt ikke, hvilket er sket under henvisning til skolereformen, har kunnet imødekomme præsternes ønsker mht. placering af konfirmationsforberedelse. Nogle præster har ganske enkelt givet op over for det, som de har oplevet som en overmagt. De har med et udtryk, som flere præster bruger, følt sig ”kørt over”.⁶ Det har ikke forhindret samarbejdet på andre punkter (f.eks. kirkebesøg for diverse klasser, rundvisninger, kunst- og salmesangsprojekter etc.), men præsterne har måttet ”føje sig” på en måde, som de ikke tidligere har oplevet. ”Diktat” kaldes det også af nogle af præsterne. Hvor skolereformen altså ikke har haft afgørende indflydelse på samarbejdet med skolen – måske pga. præsternes opgivenhed - har den haft det på præsterne arbejdsglæde. Man skal dog heller ikke overse, at 9% har oplevet forhandlingssituationen som negativ.

⁶ Se Ekskurs 1

Præsternes arbejdsglæde set i forhold til ændringerne af den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen.

At en del præster ikke har haft mulighed for i forhandlingerne med skolen at placere konfirmationsforberedelsen, hvor præsterne har fundet det hensigtsmæssigt i forhold til både konfirmander, indholdet i konfirmationsforberedelsen og det øvrige præstearbejde samt familieliv, har betydning for præsternes arbejdsglæde. Det viser flg. tabel:

I forhold til din arbejdsglæde oplever du da ændringen af tidspunktet som:

Meget positivt:	3%
Positivt:	18%
Hverken/eller	36%
Negativt:	31%
Meget negativt:	11%

På denne skala fra 1-5 er den neutrale midterværdi 3,0 mens det faktiske gennemsnit blev 3,3. For de præster, hvis overordnede tendens er at være gået fra konfirmationsforberedelse indenfor skoletiden til udenfor skoletiden, er gennemsnittet 3,58. De præster, der har fået flyttet konfirmationsforberedelsen fra indenfor skoletid til udenfor skoletid, er således mere utilfredse end gennemsnittet af dem, der har oplevet andre ændringer i den tidsmæssige ramme for konfirmationsforberedelsen. Der er ikke forskel på mænd og kvinder, hvad angår deres arbejdsglæde efter ændringen i tidspunkt for konfirmationsforberedelsen. Det er ikke smukt, at 42% oplever en nedgang i arbejdsglæden.

Til slut i nærværende rapport vil der være en sammenfatning af nogle af de synspunkter, som præsterne i undersøgelsen har givet udtryk for i forbindelse med deres opfattelse af emnet arbejdsglæde og konfirmationsforberedelse under nye forhold, se Ekskurs 1.

Tilgange til konfirmationsforberedelsen og den tidsmæssige placering i forhold til pædagogisk metode

Man kan inddеле tilgangen til konfirmationsforberedelsen set fra præstens side i fire hovedtilgange eller –formål, nemlig: Den dannende tilgang; den forkyndende tilgang; den kundskabsmeddelende tilgang og den social-relationelle tilgang. Man kan vægte en eller flere af tilgangene som væsentlige for den konfirmationsforberedelse, som man planlægger.

I hvor høj grad repræsenterer disse fire tilgange din tilgang til konfirmationsforberedelsen?

I høj grad   I nogen grad   I mindre grad   Slet ikke

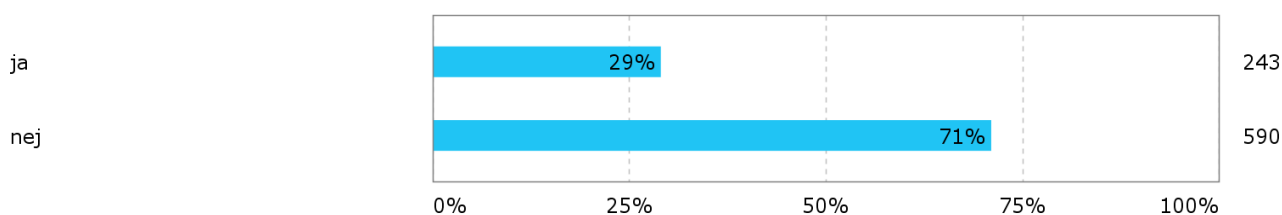
Dannende tilgang:	48%	44%	7%	1%
Forkyndende tilgang:	58%	34%	7%	Under 1%
Kundskabsmeddelende:	46%	45%	8%	Under 1%
Social-relational tilgang:	46%	41%	12%	1%

Den forkyndende tilgang fylder mest, men er dog relativt tæt fulgt af de tre øvrige tilgange, der ligger forholdsvis lige. For langt de fleste præster spiller alle tilgange en forholdsvis stor rolle og er vel praktisk set undertiden vanskelig at skelne fra hinanden. Interessant er det at overveje, at den forkyndende tilgang her fylder mest for flest, såfremt det forholder sig således, at man påtænker et samarbejde med skolen om konfirmationsforberedelsen som understøttende undervisning sådan, som det allerede foregår sine steder. Det er indlysende, at den forkyndende tilgang må udgå i en sådan ordning. Når den forkyndende tilgang er så væsentlig for præsterne, må det for de implicerede betyde en gevaldig omtænkning af konfirmationsforberedelsens mål som sådan.

If. de studerende kan der spores en svag tendens til, at den forkyndende tilgang vægtes højere hos præster, jo ældre præsterne er. Det samme gør sig gældende for kundskabsmeddelelsen – to begreber der i konfirmationsforberedelsen netop ikke står i modsætning til hinanden, men supplerer hinanden. Omvendt er der en tendens til, at hvis alderen stiger, falder den social-relationalle tilgang med en vis effekt. Ældre og yngre præster er meget enige om, at den dannende tilgang er vigtig.

Ordet ”dannelse” forekommer ikke længere ofte i lovarbejdet med skolerelaterede forhold, men udgør altså en ret vægtig tilgang for konfirmationsforberedelsen. Konfirmationsforberedelsen ses stadig som et i sin natur dannende forløb.

Hvis vi ser på de pædagogiske metoder, har disse samlet set i et vist omfang ændret sig som en følge af skolereformens indtog.

Hvis vi går nærmere ind i tallene, vil vi se, at lidt over en tredjedel af dem, der tidligere i spørgeskemaet har svaret ja til, at tidspunktet for konfirmationsforberedelsen har ændret sig, svarer ja til, at også de pædagogiske tilgange har ændret sig. I de tilfælde, hvor der er blevet svaret nej til, at konfirmationsforberedelsestidspunktet har ændret sig, har kun 5% ændret pædagogisk tilgang. Det vil altså sige, at ændringen i konfirmationsforberedelsestidspunktet har afgørende betydning for den pædagogiske tilgang i konfirmandstuen.

Hvis vi ser på sammenligningsåret, nemlig konfirmandåret 2013-2014, ser det således ud mht. pædagogisk metode ud af de muligheder, som spørgeskemaet opstillede:

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

I hvor høj grad brugte du følgende pædagogiske tilgange sidste skoleår?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Foredrag (primært præsten, der agerer)	19%	55%	22%	4%
Samtale/diskussion (primært konf., der agerer)	34%	59%	6%	Mindre end 1%
Kreative aktiviteter (musik, drama, billedkunst mv.)	12%	42%	40%	6%
Fysiske aktiviteter (Løb, lege mv.)	7%	33%	42%	18%
Ekskursioner eller besøg (til eller fra andre kirker foreninger, museer mv.)	8%	29%	48%	16%
Teknologi (smartphone, kamera, apps, film mv.)	7%	34%	41%	19%

Man kan fastslå, at kognitive og de mere ordrige tilgange betød rigtig meget i sammenligningsåret 2013-14, idet 74% i høj eller nogen grad brugte foredrag, og 93% brugte samtalen og diskussionen som en væsentlig del af konfirmationsforberedelsen. Kreative tilgange var også godt med over halvdelen af de adspurgte. Deciderede fysiske aktiviteter blev brugt mindst sammen med teknologiske virkemidler. At ekskursioner og besøg ikke fyldte så meget, skyldes formentligt, at det er noget, man ikke kan gøre hver gang, man mødes.

Hvordan ser det så ud efter skolereformens indførelse:

I hvor høj grad har du brugt følgende pædagogiske tilgange i indeværende skoleår?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Foredrag (primært præsten, der agerer)	14%	48%	31%	7%

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
Lektor, ph.d. Leise Christensen

Samtale/diskussion (primært konf., der agerer)	39%	53%	8%	0%
Kreative aktiviteter (musik, drama, billed- kunst mv.)	20%	46%	28%	6%
Fysiske aktiviteter (Løb, lege mv.)	15%	41%	29%	14%
Ekskursioner eller besøg (til eller fra andre kirker foreninger, museer mv.)	10%	40%	31%	20%
Teknologi (smartphone, kamera, apps, film mv.)	9%	42%	32%	17%

I disse to tabeller kan vi se nogle helt tydelige tendenser mht. brugen af pædagogiske virkemidler efter skolereformens indførelse og ændringer i konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering. Brugen af foredrag som pædagogisk metode er faldende i signifikant grad samtidigt med, at brugen af fysiske aktiviteter er den aktivitet, der er steget mest. Kreative aktiviteter, ekskursioner/besøg og teknologiske virkemidler bliver alle brugt i højere grad end før skolereformen. Som også de studerende bemærker i en eksamenssynopsis:

”I forhold til vores tese om, at præsterne bliver nødt til at bruge andre pædagogiske tilgange for at holde de unge koncentrerede efter en lang skoledag, svarer det fint overens med, at foredrag er gået ned, mens tilgange, hvor eleverne aktiveres mere, er gået op.”⁷

Både når konfirmationsforberedelsen er gået fra at finde sted i formiddagstimerne til i eftermiddagstimerne og fra to-timers moduler til halv- eller heldagsmoduler, vil det kunne mærkes i konfirmationsforberedelsens tilrettelæggelse. Det kræver simpelthen andre metoder at undervise unge, der har brugt en lang dag i skolen, inden de møder til konfirmationsforberedelse, og ligeledes stiller det andre krav at undervise unge, der kommer til konfirmationsforberedelsen en hel dag i stedet for blot et par timer ad gangen. I sidstnævnte tilfælde er der bedre mulighed for at undervise under brug af kreative metoder, da der er bedre tid til at gøre tingene/musikken/dramastykkerne/kunstværkerne færdige og tilmed diskutere og analysere de opnåede resultater. Man må formode, at også det socialt-relationelle kommer til at spille en større rolle, fordi man er sammen længere tid ad gangen og måske tilmed oplever et fællesskab omkring et måltid.

⁷ Upubliceret synopsis.

Jo ældre præsterne er, jo mere falder tendensen til at bruge fysiske tilgange eller teknologi i pædagogikken, og jo mere stiger tendensen til at bruge foredrag. Jo yngre præsterne er, jo mere stiger tendensen til at bruge fysiske tilgange og teknologi. Mht. de andre tilgange synes der ikke at være forskelle i forhold til alder.

Der synes ikke at være signifikant forskel på de pædagogiske tilgange, der bruges i forhold til henholdsvis konfirmander i 7. klasse eller i 8. klasse.

Oplever præsterne så disse ændringer i de pædagogiske tilgange affødt af skolereformen som forbedringer eller som forringelser?

I forhold til undervisningen oplever du da ændringen af de pædagogiske tilgange som:

En markant forbedring:	5%
En forbedring	31%
Hverken/eller	40%
En forringelse	18%
En markant forringelse	6%

Man må konstatere, at ændringer i de pædagogiske tiltag i konfirmationsforberedelsen affødt af skolereformens ændringer i konfirmationsforberedelsestidspunktet ikke anses for at være betydningsfuldt for en stor del af præsterne, nemlig 40%. For 36% er det en forbedring, mens det for en fjerdedel af de adspurgte er en forringelse. Hvis man ønsker at se, hvad præsterne rent faktisk udtaler i denne forbindelse, kan man se Ekskurs 2. Måske er der også grund til at bemærke, at undersøgelsen af skolereformens pædagogiske effekt er kommet ganske tidligt i årets undervisningsforløb. Det kan ikke udelukkes, at svarene ville falde anderledes ud, når man kan vurdere årsforløbet pædagogisk – altså henne omkring maj måned. Der ville i hvert fald være udmærkede grunde til at stille et lignende spørgsmål på et andet og senere tidspunkt.

Afsluttende bemærkninger

En spørgeskemaundersøgelse kan ikke dække alle eventualiteter og forskellige løsninger, som måtte forekomme mht. konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering. Men den svarer på, hvordan det ser ud i en hel række sogne, pastorater og kirker rundt omkring i landet. Der er nu kun behersket tvivl om, at skolereformen har haft indflydelse på denne placering rigtigt mange steder. Der er også kun behersket tvivl om, at skolereformen har haft indflydelse på præsternes pædagogiske metode, arbejdsglæde og arbejdstilrettelæggelse. Det ser således ikke ud til, at skolereform og konfirmationsforberedelse alle steder spiller lige godt sammen. Hvis jeg skal drage en overordnet slutning efter at have læst tabellerne og præsternes kommentarer, må det munde ud i følgende udsagn:

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
Lektor, ph.d. Leise Christensen

- Præsterne er ikke som udgangspunkt negativt indstillet overfor ændrede tidspunkter for konfirmationsforberedelsen
- Præsterne har i vidt omfang affundet sig med de modeller, som skolerne har stukket ud, men nogle af præsterne føler sig ”kørt over” og udtrykker manglende støtte fra de kirkelige beslutningstagere. De føler ikke, at der er blevet lyttet til deres saglige argumenter.
- Præsterne ser gode pædagogiske muligheder og udfordringer i de nye modeller og vil gerne prøve det af.
- Præsterne er bekymrede over, at konfirmanderne er så trætte, når de møder til konfirmationsforberedelse om eftermiddagen og føler ikke, at de kan nå det pensum, som de havde lagt sig fast på i planlægningen af forberedelsestiden og dermed gerne ville nå og også tidligere har kunnet nå.
- Nogle præster er glade for, at konfirmationsforberedelse er gået fra i højere grad undervisning til i højere grad oplevelse. Andre mærker det som et tab.
- Nogle præster er glade for at have konfirmationsforberedelse som understøttende undervisning (lovligheden uanset), mens andre er vrede over det, fordi de ikke må forkynde i de pågældende timer – og understreger, at de naturligvis heller ikke gør det.
- Præsterne ser en stor fare i, at konfirmanderne går glip af for meget forberedelse, når de er fraværende en enkelt gang, fordi en enkelt gang kan være en hel dag.
- Præsterne oplever i et vist omfang tab af arbejdsglæde, fordi de ikke synes, at de gør nok for konfirmanderne og heller ikke synes, at konfirmanderne får nok ud af konfirmationsforberedelsen i den nye tidsmæssige placering – hverken forkyndelses- dannelses- eller kundskabsmeddelelsesmæssigt.
- Præsterne oplever et vist tab af arbejdsglæde, fordi placeringen af konfirmationsforberedelsen går langt ud over skoletiden og dermed ind i det tidsrum, hvor præsterne skal hente børn fra dagsinstitution etc. Det sammenkoblet med mange aftenmøder og weekendarbejde besværliggør et familieliv.
- Præsterne vil generelt set gerne omstille sig.

Det forekommer mig, at undersøgelsen kan danne baggrund for, at konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering og præsternes arbejdsglæde tages op i MU-samtaler således, at de præster, der oplever problemer her, ikke står så alene med følelsen af at være ”kørt over”. Mange steder fungerer det rigtigt fint med den nye reform og placering, og man tager gerne udfordringen op, men det er altså langt fra alle steder, at det fungerer godt. Måske ville det være hensigtsmæssigt at styrke præsternes forhandlingssituation, når de står overfor skolerne eller kommunalbestyrelsen.

Måske kunne man overveje nogen helt andre måder at afholde konfirmationsforberedelse på? Måske kunne man foranstalte nogen forsøgssogne, hvor man gjorde tingene helt anderledes? Måske skulle man skele til andre lutherske lande for at se, hvad og hvordan de gør?⁸

Det bør som nævnt i begyndelsen af rapporten også overvejes, hvordan Den kgl. Konfirmationsanordning står i forhold til placeringen af konfirmationsforberedelsen, fordi det som nævnt sine steder lader til, at anordningens bestemmelser (og intentioner) står i skærende modsætning til realiteterne – ændringerne i forberedelsestidspunkter og –moduler er kommet som et resultat af skolereformen og ikke som følge af pædagogiske overvejelser, **før** ændringen er bestemt. Desuden synes der at være problemer med den paragraf, der omhandler antallet af konfirmander på et hold, nemlig §13, stk.1. Nogle præster har ad gangen langt flere end de anbefalede 22 eller maximumantallet svarende til en skoleklasse. Det må indenfor reglerne kunne lykkes at samtale sig frem, hvor begge parter situation i videst mulig omfang tilgodeses.

Man kunne måske også i diskussionen inddrage høringssvar L51, spørgsmål nr. ni, hvor det slås fast, at konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering skal kunne fungere sammen med præstens øvrige arbejdsopgaver, hvilket ud fra præsternes udsagn langt fra er gældende alle steder. Bør folkekirken overveje, hvordan man i en forhandlingssituation med skole og/eller kommune kan gøre det klart, at dette aspekt af den tidsmæssige placering skal tilgodeses?

Bemærkelsesværdigt er det, at if. KMs notat er ændringerne i Lolland-Falsters Stift som følge af skolereformens indførelse af beskeden karakter. Der har ingen konfirmander efter skoletidens ophør kl. 16, og mange har stadig de morgentimer, som de har foretrukket. Der peges også på, at samarbejdet med skolerne har været godt, og skolerne har udvist stor imødekommenhed.⁹ Det kunne være interessant at få belyst denne situation nærmere.

I rapporten er der ikke belæg for at hævde, at konfirmanderne modtager mindre konfirmationsforberedelsen end før skolereformens indførelse. Det blev der desværre ikke spurgt konkret om. Ud fra præsterne kommentarer kunne man dog godt få det indtryk, at forhold, der før ikke blev talt med i det samlede antal konfirmandlektioner, nu bliver talt med. Det kunne være f.eks. gospelkoncert, længerevarende udflugt, filmaften etc. Det er formentlig en undersøgelse værd.

Man kunne i folkekirken overveje, om den forringelse af præsters arbejdsmiljø- og glæde, der ligger i, at den nye situation kan være vanskelig at kombinere med familielivet, er befordrende for en i forvejen tilnærmelsesvist underdrejet præsterekrutteringssituation?

⁸ Ny stor international undersøgelse om dette publiceres i 2015 på engelsk på Gütersloher Verlagshaus. Titel endnu ukendt. Danmark deltager, og man kan således lave komparative undersøgelser. F.eks. er Danmark det sted ud af ni deltagende lande, hvor præsterne helst ville fritages fra konfirmationsforberedelsen, hvis det var muligt.

⁹ KMs notat vedr. Lolland-Falsters Stift (upagineret)

Slutteligt må det bemærkes, at emnet langt fra er udtømmende behandlet i nærværende rapport. Den giver dog en vis indsigt i tendenserne i landets konfirmationsforberedelsestidspunkter. Som nævnt tidligere i rapporten har et spørgetidspunkt i november været tidligt¹⁰, fordi man ikke alle steder overhovedet var kommet ordentligt i gang med konfirmationsforberedelsen, og man ville længere henne i et forløb måske i højere grad vil kunne opfatte fordele/ulemper ved de nye ordninger. Jeg vil anbefale, at man gentager undersøgelsen næste efterår for at se, om situation er den samme, eller om der er sket yderligere ændringer til det bedre eller det værre.

Ekskurs 1

I forbindelse med dette spørgsmål vedr. præsternes arbejdsglæde og de tidsmæssige ændringer i konfirmationsforberedelsens placering som følge af skolereformen havde præsterne mulighed for at uddybe deres svar med egne formuleringer. Disse input er interessante, fordi de giver et indblik i, hvordan præsterne oplever deres arbejdsglæde som forbedret eller forringet som følge af ændringerne. I sagens natur kan man ikke gengive samtlige synspunkter og holdninger til de nye vilkår mht. arbejdsglæden, men man kan dog gengive hovedretningerne i dem. Det vil jeg i det følgende, ganske kort, forsøge at gøre.

Hvis muligt, uddyb venligst forholdet mellem ændringen af tidspunktet og din arbejdsglæde:

Præster giver udtryk for, at det kan være vanskeligt at passe de øvrige præsteopgaver ordentligt ind i dagsprogrammet, når konfirmationsforberedelsen ligger om eftermiddagen. Mange gøremål som begravelser, diakonale tiltag, minikonfirmander, diverse klubber osv. ligger netop om eftermiddagen i de samme timer. Samtidigt gives der udtryk for, at det forringer arbejdsglæden, når præsten ikke længere på samme måde som før kan mødes med andre præster til diskussioner og faglighed. Der peges også på, at begravelsespåvørende ikke får samme omsorg og betjening som før. ”Jeg har altid været glad for morgentimerne. Fra 14.30-16.00 er lidt bøvlet – også m.h.p. andet præstearbejde, når det drejer sig om to dage i ugen”. ”Konfirmandundervisning 14-15.30 er besværligt i forhold til begravelser, plejehjemsgudstjenester, konventer, møder med andre præster...”.

Præster giver udtryk for, at det er en forringelse af deres arbejdsglæde, at de nu oftere møder surhed og/eller særdeles spørgende udtryk hos begravelsespåvørende eller hos dem, der planlægger aktiviteter i sognegården om eftermiddagen, når det bliver åbenbart, at begravelser eller aktiviteter ikke længere i samme omfang som tidligere kan finde sted om eftermiddagen. ”Alle ens arbejdsrutiner er ændret, begravelses- og dåbssamtaler må ligge tidligt på eftermiddagen eller om formiddag, det er svært at forklare folk, derfor er den sene konfirmandundervisning et tilbagevendende irritationsmoment”.

¹⁰ Det kunne dog ikke være gjort senere af praktiske årsager i forhold til fornyede forhandlinger om forberedelsens placering.

Præster giver udtryk for, at en ændring af f.eks. tidspunktet fra tirsdag formiddag til om eftermiddagen er en fordel, fordi man ikke bruger sin mandagsfridag til at forberede undervisning: ”Det er skønt ikke at skulle indlede arbejdsugen med konfirmandundervisning, men i stedet have tirsdag formiddag til forberedelse af konfirmationsundervisningen.”

Præster giver udtryk for, at det er en klar forringelse af deres arbejdsglæde, at konfirmanderne kan være så trætte kl. 14, når de kommer, at forberedelsen slet ikke rummer de elementer af oplevelse, som den gjorde før. Flere, der har meget blokforberedelse, savner også den ugentlige kontakt med konfirmanderne som et led i deres arbejdsglæde. ”Undervisningen blev mere spredt fægtning – og man kommer ikke til at kende sine konfirmander særligt godt – nærheden forsvinder.” ”Jeg savner den ugentlige kontakt med konfirmanderne.” ”Jeg kan godt lide eftermiddagstimerne, men det er hårdt for konfirmanderne. Jeg kommer til at savne dem i december og januar.”

Præster giver udtryk for, at det kan være vanskeligt at få arbejdslivet til at gå op med familielivet, når konfirmationsforberedelsen slutter sent, og der også meget jævnlige aftenmøder. ”De lange eftermiddage går ud over familien, hvor jeg tidligere havde tid til dem.” ”Undervisningen er flyttet tyve minutter senere om eftermiddagen, så den nu slutter kl. 15:50 og ikke kl. 15:30, da der altid er en del oprydning efter undervisningen, kan jeg først hente mit barn i børnehaven efter kl. 16, det synes jeg er for sent.” ”Og personligt, der er rigeligt med aften og weekendarbejde i forvejen. Et øgte antal lektioner med konfirmanderne udenfor institutionens åbningstid gør det ikke bedre.” ”Det er problematisk at måtte lægge endnu mere arbejde i den periode, hvor familien også har brug for én. Føler mig også presset og stresset over ikke at kunne nå pensum ordentligt igennem.”

Præster giver udtryk for, at det forringer arbejdsglæden dels, at man skal kæmpe med fritidsaktiviteter om de unge og dels, at man skal kæmpe med skolen om den tidsmæssige placering, hvor præsten kommer ud som den tabende part. ”Vi skal kæmpe med konfirmandernes øvrige fritidsaktiviteter om tiden. Konfirmandundervisning er åbenbart ikke vigtigt, siden der fra kirkens side ikke kæmpes for den tidsmæssige placering.” ”Der blev ikke givet nogen form for fleksibilitet fra skolens side. Kirken indrettede sig.”

Generelt set er præsterne faktisk ikke så skeptiske overfor ændringerne rent undervisningsmæssigt og tager gerne udfordringen op, men det er voldsomt svært for en god del at få det til at passe med den øvrige præstegerning og familielivet, hvilket påvirker arbejdsglæden. Det samme gør sig gældende med følelsen af for trætte konfirmander.

Ekskurs 2

I forbindelse med dette spørgsmål vedr. pædagogisk metode havde præsterne mulighed for at uddybe deres svar med egne formuleringer. Disse input er interessante, fordi de giver et indblik i, hvordan præsterne som konfirmationsforberedere med egne ord ser på deres situation pædagogisk

set efter ændringer i konfirmationsforberedelsestidspunktet. I sagens natur kan man ikke gengive samtlige synspunkter og holdninger til de nye vilkår, men man kan dog gengive hovedretningerne i dem. Det vil jeg i det følgende, ganske kort, forsøge at gøre. Det skal bemærkes, at der er mange og forskelligartede holdninger, som vel også til en vis grad skyldes forskellige pædagogiske temperamenter hos de forberedende præster.

Hvis muligt, uddyb venligst din vurdering i foregående spørgsmål (altså vedr. pædagogiske tilgange):

Præster giver udtryk for, at det er problematisk, at de i november endnu ikke er kommet rigtigt i gang med konfirmationsforberedelsen pga. af den måde, som konfirmationsforberedelsen nu ligger på i de pågældende sogne/pastorater. Præsterne synes, at de får for kort tid sammen med konfirmanderne, lærer dem dårligere at kende og finder det vanskeligt at proppe det stof, som de gerne vil, at konfirmanderne kommer igennem, ind. Selvom de lever op til de 48 lektioner/36 klokketimer, som anordningen fordrer, synes de ikke, at de når det samme som før, fordi man på en lang dag ikke kan regne med at nå det sammen som i timer fordelt jævnt hen over året. ”Svært at svare på endnu, men har lidt på fornemmelsen, at det kundskabsmeddelende er forringet”.

Præster giver udtryk for, at der nu ofte er for mange konfirmander på ét hold, fordi skolerne giver alle konfirmander i alle klasser fri til konfirmationsforberedelse på samme tidspunkt, f.eks. onsdag kl. 14-16. Det besværliggør undervisningen, og mange får ikke det ud af det, som præsterne gerne ville. Det kræver ekstra hjælp i timerne samtidigt med, at der også skal findes fysisk plads til så mange konfirmander. ”Her er den markante ændring, at vi har fået alle konfirmanderne på en gang. Dvs. et meget stort hold, som vi deler op i tre dele, der møder begge sognepræster”. ”Det er blevet senere på dagen, og jeg er af skemahensyn nødt til at have 46 konfirmander på et hold”.

Præster giver udtryk for, at konfirmationsforberedelsen om morgenen havde mere præg af undervisning og kundskabsmeddelelse, mens eftermiddagsundervisningen eller blokundervisningen er mere social-relationelt præget og har mere karakter af samvær. Nogle synes, at dette er en dårlig udvikling, mens andre bifalder den. ”De længere moduler har tvunget mig til at tilrettelægge mindre videnstung undervisning, især med inddragelse af ekskursioner”. ”Der er sket en ændring fra klassisk indlæring til oplevelse”.

Præster giver udtryk for, at de nye tidspunkter har tvunget dem til at tage deres pædagogiske metoder op til overvejelse og få foretaget nødvendige justeringer og ændringer. Det ser man positivt på. Det gælder især for hel- og halvdagsforberedelsesmoduler. ”De hele dage kræver en mere varieret undervisning – der skal trækkes mere frem af mølposen, og det er en udmærket udfordring”.

Præster giver udtryk for, at konfirmanderne om eftermiddagen er meget uoplagte efter en lang skoledag. De orker ikke mere undervisning og har mest brug for ro. ”Trætheden hos eleverne

besværer kreative tiltag og elevengagement”. ”Det er nogle ”helt andre børn”, vi møder: mere urolige og mindre lydhøre end i morgentimerne”.

Præster giver også udtryk for, at konfirmanderne er mere samarbejdsvillige om eftermiddagen og virker kvikkere. ”Jeg synes, at konfirmanderne virker mere vågne om eftermiddagen end om morgenen”.

Præster giver udtryk for, at konfirmanderne ved blokundervisning mister langt mere undervisning end tidligere, hvis de er syge, hos den anden forælder, på rejse etc. Hvis en konfirmand er fraværende til en enkelt dags heldagsforberedelse, kan det bevirke, at han/hun mester syv timers forberedelse ud af 36. Generelt set har flere præster oplevet flere afbud med de nye ordninger. Det anses virkelig som et stort problem og kan siges ganske kort: ”Dårligere fremmøde, flere afbud”.

Bilag 1

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Spørgeskema fra Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter tager med dette spørgeskema initiativ til at undersøge skolereformens indvirkning på konfirmationsforberedelsen i hele Danmark. Undersøgelsen er udformet på en sådan måde, at man kan foretage sammenligninger landet over og derved nå frem til et billede, der er dækkende for hele landet. Spørgsmålene drejer sig om, **hvornår** forberedelsen er placeret rundt om i landet, **om** den er flyttet tidsmæssigt pga. skolereformen, **om** en evt. flytning har fået indflydelse på pædagogiske tilgange i konfirmationsforberedelsen samt, **om** skolereformens indflydelse på konfirmationsforberedelsen også har indflydelse på præsternes arbejdsmiljø. Spørgeskemaet er sendt ud til samtlige præster i Danmark og bliver sideløbende suppleret med enkelte interviews mhp. at få uddybet eventuelle faktorer og tendenser, som et spørgeskema ikke kan rumme.

Resultaterne af undersøgelsen vil blive offentliggjort i begyndelsen af 2015 i en rapport på Folkekirken Uddannelses- og Videnscenters hjemmeside, hvorudfra man vil kunne vurdere det samlede billede i Danmark og ud fra dette definere best practices, som kan være til hjælp i fremtidige forhandlingssituationer og omlægninger.

Spørgeskemaet henvender sig til præster, der både har haft konfirmationsforberedelse sidste år og har det i år, så hvis ikke du har haft dette, skal du ikke udfylde spørgeskemaet. Spørgsmålene er delt ind i tre blokke; hhv. et om baggrundsoplysninger, et om den tidsmæssige placering og arbejdsglæde og slutteligt et om de pædagogiske tilgange.

Din besvarelse vil blive behandlet i fuld fortrolighed. Det er afgørende, at du deltager mhp. eksakt viden om tingenes tilstand og den fremtidige placering af konfirmationsforberedelsen.

Sidste frist for besvarelse er d. 9. november.

BLOK 1: BAGGRUNDSOPLYSNINGER

Først vil vi bede dig besvare nogle spørgsmål af baggrundsmæssig karakter.

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Køn

- (1) mand
- (2) kvinde

Alder

BLOK 1: BAGGRUNDSOPLYSNINGER

I tilfælde af, at du er præst i et flersognspastorat, vedrører de næste to spørgsmål det sogn, hvor du har flest konfirmander.

Hvad er sognekoden for det sogn, hvori du har konfirmationsforberedelse? Find venligst koden på www.sogn.dk ved at søge på sognet, trykke på resultatet og dernæst trykke nederst i venstre hjørne i boksen "Fakta om sognet." Koden vil da kunne aflæses øverst på siden.

Hvordan vil du kategorisere det sogn, hvori du har konfirmationsforberedelse?

- (1) landsogn
- (2) lille bysogn
- (3) bysogn
- (4) sogn i hovedstadsområdet

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
Lektor, ph.d. Leise Christensen

Hvem kommer til din konfirmationsforberedelse?

- (1) egne sognebørn
- (2) på tværs af sogne

BLOK 1: BAGGRUNDSOPLYSNINGER

I tilfælde af, at du har konfirmationsforberedelse på flere skoler, vedrører de næste to spørgsmål den skole, hvor du har flest konfirmander.

Hvilket klassetrin går dine konfirmander på?

- (1) 7. klasse
- (2) 8. klasse
- (3) andet (specialklasse og 6. klasse)

Hvornår slutter skoletiden for den relevante årgang på din skole?

	kl. 15	kl. 15:30 eller senere	ved ikke
mandag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
tirsdag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
onsdag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
torsdag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
fredag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKEN
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

I hvor høj grad repræsenterer disse fire tilgange din tilgang til konfirmationsforberedelse?

	i høj grad	i nogen grad	i mindre grad	slet ikke
dannende	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
forkyndende	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
kundskabsmeddelende	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
social-relational	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

BLOK 2: PLACERING AF KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN SAMT DIN ARBEJDSGLÆDE

De næste spørgsmål relaterer sig til den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen samt din dermed forbundne arbejdsglæde i tilfælde af ændring af tidspunktet.

I tilfælde af, at du ikke har nogen timer i de givne kategorier i de følgende spørgsmål, bedes du skrive "0".

Hvor mange samlede klokketimer (1 klokketime = 60 minutter) i indeværende skoleår har du til konfirmationsforberedelse inden for skoletiden? "Skoletiden" dækker over undervisningsministeriets definition, hvor skoletiden forudsættes normalt at ligge fra kl. 8 - 16.

Skriv venligst antal klokketimer ud for hver relevant kategori.

8:00 - 9:59 _____

10:00 - 11:59 _____

12:00 - 13:59 _____

14:00 - 16:00 _____

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

Hvis noget af din konfirmationsforberedelse ligger på hele skoledage, hvor mange klokketimer udgør disse hen over skoleåret?

_____

Hvor mange samlede klokketimer i indeværende skoleår har du til konfirmationsforberedelse uden for skoletiden?"Uden for skoletiden" vil sige efter kl. 16 på hverdage og i weekender.

hverdage efter kl. 16_____

lørdage _____

søndage _____

Hvis noget af din konfirmationsforberedelse ligger på hele dage uden for skoletiden, hvor mange klokketimer udgør disse hen over skoleåret?

_____

BLOK 2: PLACERING AF KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN SAMT DIN ARBEJDSGLÆDE

Har tidspunktet for konfirmationsforberedelse ændret sig fra sidste skoleår som direkte konsekvens af skolereformen? Der ses her bort fra lokale skolestrukturelle ændringer.

(1) ja

(2) nej

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
Lektor, ph.d. Leise Christensen

BLOK 2: PLACERING AF KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN SAMT DIN ARBEJDSGLÆDE

Hvad er den generelle tendens i ændringen hos dig? Vælg den kategori, der passer bedst på dig.

- (1) fra at være inden for skoletiden (kl. 8 - 16) til at være uden for skoletiden
- (2) fra at være uden for skoletiden til at være inden for skoletiden
- (3) fra at være morgen-/formiddagstimer til at være eftermiddagstimer inden for skoletiden
- (4) fra at være eftermiddagstimer inden for skoletiden til at være morgen-/formiddagstimer
- (5) fra ugentlig undervisning jævnt hen over året til hele dage i skoletiden
- (6) fra hele dage i skoletiden til ugentlig undervisning jævnt hen over året
- (7) fra at være om eftermiddagen uden for skoletiden til at være senere på dagen/om aftenen
- (8) fra at være om aftenen til at være om eftermiddagen uden for skoletiden

I tilfælde af, at du har konfirmationsforberedelse på flere skoler, vedrører de næste to spørgsmål den skole, hvor du har flest konfirmander. Hvordan er placeringen af konfirmationsforberedelsen blevet forhandlet på plads?

- (1) centralt i provstiet
- (2) med den enkelte skoleleder

Har kommunalbestyrelsen været involveret i forhandlingerne?

- (1) ja
- (2) nej

BLOK 2: PLACERING AF KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN SAMT DIN ARBEJDSGLÆDE

Hvordan har forhandlingerne med skolelederen påvirket det daglige samarbejde med skolen?

- (1) meget positivt
- (2) positivt
- (3) hverken/eller
- (4) negativt
- (5) meget negativt

BLOK 2: PLACERING AF KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN SAMT DIN ARBEJDSGLÆDE

I forhold til din arbejdsglæde oplever du da ændringen af tidspunktet som:

- (1) en markant forbedring
- (2) en forbedring
- (3) hverken/eller
- (4) en forringelse
- (5) en markant forringelse

Hvis muligt, uddyb venligst forholdet mellem ændringen af tidspunktet og din arbejdsglæde. Maks. 500 karakterer.

BLOK 3: PÆDAGOGISKE TILGANGE

De sidste spørgsmål relaterer sig til de pædagogiske tilgange i konfirmationsforberedelsen.

I hvor høj grad har du brugt følgende pædagogiske tilgange i indeværende skoleår?

	i høj grad	nogen grad	mindre grad	slet ikke
foredrag (primært præsten, der agerer)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
samtale/diskussion (primært eleverne, der agerer)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
kreative aktiviteter (musik, drama, billedkunst mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
fysiske aktiviteter (løb, lege mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
ekskursioner eller besøg (til eller fra andre kirker, foreninger, museer mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
teknologi (smartphone, kamera, apps, film mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Har de pædagogiske tilgange ændret sig fra sidste skoleår som direkte konsekvens af skolereformen? Der ses her bort fra lokale skolestrukturelle ændringer.

- (1) ja
 (2) nej

Skolereform og konfirmationsforberedelse.
 Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
 UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

BLOK 3: PÆDAGOGISKE TILGANGE

I hvor høj grad brugte du følgende pædagogiske tilgange sidste skoleår?

	i høj grad	nogen grad	mindre grad	slet ikke
foredrag (primært præsten, der agerer)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
samtale/diskussion (primært eleverne, der agerer)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
kreative aktiviteter (musik, drama, billedkunst mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
fysiske aktiviteter (løb, lege mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
ekskursioner eller besøg (til eller fra andre kirker, foreninger, museer mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
teknologi (smartphone, kamera, apps, film mv.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

I forhold til undervisningen oplever du da ændringen af de pædagogiske tilgange som:

- (1) en markant forbedring
 (2) en forbedring
 (3) hverken/eller
 (4) en forringelse
 (5) en markant forringelse

Hvis muligt, uddyb venligst din vurdering i foregående spørgsmål. Maks. 500 karakterer.

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
 UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Tak for din besvarelse - tryk venligst "afslut".

Skolereform og konfirmationsforberedelse.

Lektor, ph.d. Leise Christensen

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER